СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 123. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 27 травня 1932. | VOL. XL. No. 123. | Jersey City, N. J., Friday, May 27, 1932. | THREE CENTS.

ВОКЕР ПРИЗНАЄТЬСЯ, ЩО ЗАРОБИВ $246,692 НЕ ВЛОЖИВШИ НІ ЦЕНТА

НЮ ЙОРК. — Тисячі людей старалися на всі способи дістатись до кімнати, в якій переслухувано мейора Джіма Вокера з боку леґіслятурної комісії, що розслідже неправильности нюйорської міської адміністрації. Та кімната могла змістити всього яких 300 осіб, а ввійшло яких 700. І ніхто не опускав місця цілий день, бо боявся його втратити. Так дуже був кождий цікавий почути зізнання Вокера.

А ті зізнання тревали цілий день. Вокер накинувся на Семюела Сібурі, прокуратора комісії, закидуючи йому використовування слідства для політичних цілей.

При допитах мейор Вокер мусів ствердити, що він дістав у презенті від Пола Блака, часописного видавця, в ріжних квотах $246,692. Мейор твердив, що він мав з Блаком спільне конто в одного брокера. З того конта одержав він ті гроші, які становили половину того, що зароблено на спекуляції. Вокер заявив, що він одержаних грошей не складав до банку, а держав їх у сейфі й витягав їх на покриття ріжних видатків. Він признався, що не вложив до брокера на конто ні одного свого цента. З дальших переслухань вийшло на яв, що в тім часі, коли Вокер мав з Блаком спільне конто й побирав від нього гроші, Блак був дуже сильно заінтересований матеріяльно в компанії, яка доставляла цеглу контракторам міських собвеїв.

Вокер випирався всяких коншахтів з „Еквітебл Ковч Компані". Казав, що не побирав від неї ніяких грошей, та що їздив до Европи на свій кошт. А згодився на уділення концесії тій компанії тому, що це було корисне для міста.

ВАҐНЕР ДОМАГАЄТЬСЬ $2,300,000,000 НА ЛІКВІДАЦІЮ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор, Ваґнер предложив ратунковий законопроєкт демократичної ґрупи, яким домагається призначення $300,000,000 стейтам титулом позички на неґайну допомогу безробітним, а далі $1,500,000,000 на будову тунелів, мостів і оплачуючих себе підприємств та $500,000,000 на спеціяльні проєкти, про які рішатиме президент. Отим проєктом хоче Ваґнер зарадити безробіттю і господарській кризі.

ЛЮТЕРАНИ ПРОПОВІДУВАТИМУТЬ ПО ВУЛИЦЯХ.

НЮ ЙОРК. — У стейтах Ню Йорк і Ню Інґленд будуть лютерани проповідувати по вулицях, згідно з рішенням лютеранського синоду, який привертає в той спосіб звичай, практикований монахами в середніх віках. Провідники будуть повбирані по священичому.

На нарадах синоду рішено домагатися більшого оподаткування богатої кляси і спадків, як і напятновано війну як нехристіянський і неморальний спосіб полагоджування міжнародніх непорозумінь.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО СТАРОГО КРАЮ.

ПРОВІДЕНС. — Кораблем „Сіная" повернеться до старого краю дня 3 червня 500 чужинецьких робітників з Род Айленд, котрі не мають роботи і хочуть пережидати в старім краю лихі часи, а потім знову прибути до Америки.

СУХІ ЗАКЛОПОТАНІ ГУВЕРОМ.

ВАШИНҐТОН. — Сухі почали натискати на президента Гувера, щоби він виразно заявив своє становище в справі проґибіції. Кажуть, що колиб він прихилився до тих, що годяться на референкум у справі проґибіції, то сухі заложать третю партію, на чолі з Борою.

МЕКСИКО ВИВЛАСНЮЄ ЧУЖИНЕЦЬКІ ПІДПРИЄМСТВА.

МЕКСИКО СІТИ. — Ґовернор Люґо з Ґідальґо забрав французьким промисловцям велику цементову фабрику в Тулі й передав її робітникам. Знову робітники зобовязалися заплатити сейчас в готівці 3% вартости фабрики, а решту сплачуватимуть ратами.

МАРИНАРІ ПІЛЬНУВАТИМУТЬ ВИБОРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Стимсон переговорює з заступником адмірала Вудвордом у справі побільшення числа американських маринарів у Нікараґві. Каже, що треба мати в Нікараґві 1,600 маринарів для задержання спокою при виборах.

ПРИЙДУТЬ ДО СЛОВА ДУМАЮЧІ ЛЮДИ.

БОСТОН. — На закінченню курсу в „Емерсон Каледж оф Ораторі" заповів о. Паркес Кедмен, що теперішня депресія матиме ту користь, що змете простацьких богачів і ослабить їх впливи, а допоможе прийти до влади думаючим людям. Разом з тим виявив він своє негодування з вашинґтонських сенаторів, котрі, на його думку, гамують світовий поступ.

Він теж надмінив, що природно розвивається нарід тоді, коли промисловий поступ іде в парі з інтелектуальним.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

Як кождої неділі, так і цеї, дня 29-го травня відбудеться українська програма „Сурми" на радіо зі стації WOV в 9-тій годині рано.

Точки програми виконають широко звісні солісти Давиденко і Віра Барчанівна, панна Марія Боднар при піяні.

Програма буде дуже цікава.

ОПЕЧАТАЛИ КООПЕРАТИВУ В РІВНОМУ.

Дня 6. квітня вечером налетіла на кооперативу „Українсько - Хліборобсько - Торговельного Товариства" в Рівному поліція, перевела трус і, нічого не знайшовши, її опечатала. Тепер роблять заходи, щоб кооперативу назад відкрити, але просять „зачекаць": ще мають час...

КРІВАВІ ПОДІЇ НА КОРДОНІ АЗЕРБЕЙДЖАНУ.

Закордонна преса довідується про ганебну масакру людей на пограничу Азербейджану. Наслідком масової втечі населення Азербейджану до Персії радянська влада оголосила над кордоном воєнне положення. Не зважаючи на те, багато втікачів хотіло перейти ріку Аракс, що є границею між Радянщиною та Персією. Втікачі, яких назбиралося до 600, пробували дістатися до місцевостей Ардебілю і Карадаку на перському боці. Тому, що радянська кордонна сторожа стріляє на втікачів, вони зорґанізували в Азербейджані кілька повстанчих відділів, що зі зброєю в руках намагалися перейти на перський бік. Біля Кудаферич більший відділ азербейджанських повстанців звів справжній бій з большевицькою сторожею. Большевики засипали втікачів скорострільним вогнем і багато їх впало, але більшість перейшла таки до Персії.

ЛІЧИВ ЖІНКУ КОТЯЧИМ МЯСОМ.

З Браїли (Бесарабія) доносять: Жінка Константина Трандафіра нагло захоріла. Стара ворожка порадила її мужеви, щоби лічив її котячим мясом. Про це донесла одна сусідка поліції і Константина Трандафіра потягнули тепер до відповідальности. Сусідка скаржилася, що від кількох днів зникли всі її коти.

ВЕЛИКИЙ СКАНДАЛ.

В справі арештованого у Варшаві бібліофіла Ромуальда Земкевича, що подавав себе за інжиніра механіка, виходять на яву подробиці, що сильно компромітують середовище, в якому він обертався. Удаючи вченого і бібліофіла, він вештався по музеях і бібліотеках, був членом ріжних поважних товариств і заприязнився з найкращими громадянськими колами. Тимчасом обкрадав музеї та бібліотеки і вкрадені предмети продавав. Слідство викрило, що він не був ніяким інжиніром і мав усього два курси київської політехніки, а проте в 1919 р. став урядовцем залізничої дирекції у Вильні, а пізніше референтом 7-го службового ступня у варшавській контрольній палаті. Перед війною був нанятий у ріжних приватних фірмах, де дався пізнати як клептоман. В цьому році міг обходити 25-літній ювилей своєї клептоманської діяльности.

ВСЕУКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК І ПЯТИРІЧКА.

Дня 28-го березня ц. р. відкрито сесію ради ВУАН під головством президента ВУАН, акад. О. О. Богомольця. На самому початку сесії вшановано память номерших академіків Д. І. Багалія та Малинівського.

На тій сесії зложив привіт представник київського обласного комсомолу, який — як пишуть харківські „Вісті" — „спинився на проведеній недавно у Київі першій в Радянському Союзі комсомольській конференції зустрічі другої пятирічки, де активну участь взяла ВУАН".

Відповідаючи на цей привіт, президент Академії Богомолець заявив, що „ВУАН всі сили віддає і віддасть на потреби соціялістичного будівництва і реалізацію рішень XVII партконференції. З щирою радістю ВУАН приймає заклик „Комсомольця України" і буде в єдиній армії бійців за другу пятирічку".

ВОГНЕВА ХРОНІКА.

В Потуриці, пов. Сокаль, згоріло 7 господарств. В ратунковій акції взяли участь пожежні сторожі з Потуриці, Сокаля та сусідніх громад. — В загороді Сидора Равлюка в Тишовниці, пов. Стрий, вибухла пожежа, що при сильному вітрі перекинулася на сусідні будинки й знищила 16 господарств. Шкоду обчислюють на 100 тисяч зол.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ЗВІРСТВО.

З Чорткова повідомляють, що мешканці одного надграничного села були свідками сцени, яка розігралася під селом Боднарівка на радянському боці. Кінний вояк радянської граничної сторожі задержав якусь жінку, що хотіла перейти на польський бік. Спершу вів її якийсь час, опісля зіскочив з коня, вистрілом з револьвера положив її трупом і відїхав. Діялося це на 100 метрів від границі.

ПАЧКУВАННЯ ЕКСПОРТОВАНОГО ПОЛЬСЬКОГО ЦУКРУ ДО — ПОЛЬЩІ.

Загально відомо, що Польща продає цукор за кордоном по ціні 5 разів дешевщій від його ціни краєвої. Цю домпінґову калькуляцію знаменито використовують пачкарі, які той самий цукор нелеґально перевозять назад до Польщі, що при згаданій ріжниці цін їм це прекрасно виплачується. Слід того роду шайки контрабандистів знайшла польська влада на границі Лотви.

НАЙБІЛЬШЕ КРАДУТЬ У ПОЛЬЩІ.

Головний статистичний уряд опрацював дані про злочини в Польщі в 1931 р. Найбільше даних торкається, як звичайно, крадежей. Було їх 356,114, у цьому 39,730 крадіжей з вломом. З інших проступків занотували: 597 державної зради, 131 шпіонажі, 4,011 інших політичних проступків, 543 дезерцій, 46 інших проступків проти військової сили та держави, 246 перекупств службовців, 2,689 тайних горалень, 1,006 пачкарств, 12,553 волокитств і прошацтва, 63,405 пяничання, 3,829 підпалів, 1,596 фальшівництв грошей, 1,502 убивств, 1,309 грабіжей.

ОГРАБЛЮЮТЬ ХАРЧОВІ КРАМНИЦІ.

Гуртівню харчових продуктів ч. 3. у Львові ограбили злодії. Шкоди на 10 тис. зол. Вкрали: 98 мішків харчових продуктів, 5 скринь цукру, 2 бочки селедців, усе вивезли за 30 хвилин, до чого мусіли вжити з 4 тягарові вози. — При вул. Ченстоховській ч. 22, вкрали злодії харчів із крамниці Мих. Маньчака вартости 1,000 зол.

З КОХАННЯ ДО ОДНОГО ХЛОПЦЯ.

У Варшаві нічю прохожі побачили на хіднику двоє дівчат, що корчились у страшних болях. Відвезли їх до лічниці й уратували. Слідство виявило, що це є учениці: 17-літня Яніна Сохацька і 18-літня Станіслава Ольчаківна. Чому вони важили на своє життя — не хотіли признатись. Та їх тайну виявили їх батьки: обі дівчата були закохані в одного хлопця.

12-ЛІТНЯ ВБИВНИЦЯ.

У Львові жиє Іван Урбанюк, залізничий шлюсар. З причини родинних непорозумінь розвівся з жінкою. При ньому жиє 16-літній син Урбанюкової. Жінка жиє при вул. На Болоння ч. 44 з 12-літньою дочкою Марією. Урбанюк для ведення господарства приняв 56-літню Маркевичеву. В неділю прийшла ця 12-літня дівчина на вул. Рицерську ч. 39 і за цю хвилинку, як Урбанюк вийшов з хати, на очах гостей схопила сокиру та завдала нею Маркевичевій сильний удар у голову. Маркевичеву відвезли до шпиталю. Вона має заломаний череп і потрясений мозок, тому стан її дуже небезпечний. Малолітня вбивниця зізнала на поліції, що її ніхто не намовляв до вбивства. Її оставили на волі.

ФАЛЬШІВНИКИ ГРОШЕЙ.

Поліція викрила в Загірю, пов. Сянік, тайну фабрику грошей. Виробляли там 50-грошівки й одно-золотівки. Фальшівників Гохбавера, Гайнріха й Марґулеса арештовано. Поліція веде слідство в цій справі.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

В селі Бурче (пов. Рудки) вибухла пожежа в хаті Михайла Глушка. Вогонь перекинувся на сусідні будинки. Згоріло 37 хат, у цьому школа та громадський дім. Загалом згоріли 81 господарських будинків з живим і мертвим інвентарем. Вартість погорілих будинків: 26,000 зол. Ратувати було тяжко з причини вітру та поганої дороги.

ДОЛЯ БЕЗРОБІТНОГО.

Безробітний тесля з Борислава, Генрик Трап, облляв себе бензиною і, підпаливши, вибіг на вулицю. Прохожі з трудом здерли з нього вбрання й покликали ратункове поготівля, що відвезло його в безнадійному стані до шпиталю в Дрогобичі.

ГРАБІЖ У БІЛИЙ ДЕНЬ.

У Бориславі 9. квітня ц. р. на очах 30 людей злодії відчинили підробленим ключем харчову кооперативу при вул. през. Мосціцького й забрали 1,600 зол. готівки та трохи товарів. Прохожі й поліція зловили двох спільників крадежі. Справжніх злодіїв шукають.

ЯПОНІЯ ПОТРЕБУЄ ЧОТИРИ РОКИ ДЛЯ ЗАСПОКОЄННЯ МАНДЖУРІЇ

КИТАЙСЬКІ ПОВСТАНЦІ ОДЕРЖУЮТЬ ЗБРОЮ З РАДЯНЩИНИ. ЯПОНЦІ НЕ В СТАНІ ВГАМУВАТИ ПОВСТАННЯ ЗДОВЖ РОСІЙСЬКОГО КОРДОНУ.

ХАРБІН (Манджурія). — На півночі Манджурії, а особливо здовж радянського кордону, тепер оперує дуже багато ріжних бандитських військових відділів та відділів, що творять цілу повстанську армію під командою ріжних китайських ґенералів. Бандитизм тепер так поширився там, що селяни не можуть виходити в поле, а мешканці міст виїздити за місто. Тому багато піль лишаються невиораними та незасіяними, що загрожує голодом всій північній Манджурії.

Японське командування числить, що добре узброєних і по військовому зорґанізованих та вимуштруваних бандитів на півночі Манджурії є не менше, як 100 тисяч. Боротьба з ними тяжка, бо проти них не можна з успіхом вживати зброї модерної війни, як тенки, літаки, важка артилерія й т. п., бо бандити оперують невеликими відділами й відразу на широчезних просторах? Знавці кажуть, що Японці потребуватимуть не менше чотирох років, щоб вгамувати повстання на півночі Манджурії.

Повстанці спираються на радянський кордон, бо Японці не ризикують посилати свої війська до самого сибірського кордону, щоб не спровокувати Росію до війни. Крім того повстанці одержують від радянських аґентів зброю та ріжне воєнне устаткування, тому Японці не встані їм перешкодити. Комунікація на Східно-Китайській залізниці здезорґанізована, а на ґрунтових дорогах зовсім не можуть їздити мирні мешканці. Це все ставить перед Японцями дуже тяжке завдання, коли вони дійсно хочуть втихомирити Манджурію.

УМЕР ҐЕНЕРАЛ ШІРАКАВА.

ШАНҐГАЙ (Китай). — В місцевому шпиталі вмер від ран головнокомандуючий японськими військами в районі Шанґгаю, ґенерал Шіракава. Як відомо, він був тяжко поранений бомбою, яку Кореєць революціонер кинув був у ґрупу вищих японських достойників у Шанґгаю, коли вони приглядалися параді японської армії.

ЯПОНЦІ КУПУЮТЬ СХІДНО-КИТАЙСЬКУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

ПАРИЖ (Франція).—З кол Французсько-Азійського банку повідомляють, що Японія хоче відкупити від Росії Східно-Китайську залізницю. Як відомо, Росія володіє цією залізницею разом з Китаєм. Хоч з кол японських цю вістку заперечують, то поінформовані люди кажуть, що вона правдива, бо це найліпший і може найдешевший шлях до опанування Японією Манджурії.

БІЙКА В ПРУСЬКОМУ СОЙМІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Саля засідань пруського сойму та коридорі мали позавчора вигляд помешкань після погрому. Скрізь валялися поломані стільці, побиті дошки столів, шматки пірваної одежі й т. п. Це наслідок бійки послів націонал-соціялістів з комуністами.

Підчас промови комуністичного посла на нього напали посли-ґітлерівці й з того почалася крівава бійка між націоналістами та комуністами. Націоналісти втроє переважали числом комуністів і викинули їх з салі засідань. Предсідник сойму не мав можности привернути порядку в соймі й покинув салю засідань разом з послами, які не брали участи в бійці.

АРАБИ ПОГРОМИЛИ ЖИДІВ.

АДЕН (Арабія). — Кимсь спровоковані й розлючені натовпи Арабів напали на Жидів та на жидівські доми й крамниці. Жидівське майно погромили і багато Жидів покалічили. З обох сторін покалічено 69 осіб, так, що їх забрано до шпиталів. Поліція вгамувала погром і арештувала більше як 70 осіб.

Погром стався через те, що хтось пустив чутку, будьтоби Жиди зневажили арабську мошею.

ЛИТВИНІЗАЦІЯ ЛИТВИ.

КОВНО (Литва). — На дводенній конвенції торговців та промисловців Литовців ухвалено повести так справу, щоб вирвати з рук Жидів литовську торговлю та промисл. Представники жидівської преси були видалені з салі засідань конвенції.

Премієр-міністер Тубеліс підтримує гадку потреба „литвинізації" Литви.

СМЕРТНІ ПРИСУДИ ПОВСТАНЦЯМ.

РАНҐУН (Індія). — Суд засудив на смертну кару 70 повстанців, а 23 засуджено на постійне заслання з краю. Своїми жорстокими розправами з бунтарями уряд думає втихомирити край.

ТУРЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКА ПРИЯЗНЬ.

РИМ. — Мусоліні та премієр-міністер Туреччини підписали продовження договору приязні між Туреччиною й Італією. Цей договір підписано знову на пять років з правом автоматичного продовження, коли одна сторона не відмовиться від нього.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ЗАКАЛА

З ріжних відділів нашої орґанізації, а то й від поодиноких наших членів і читачів, далі приходять до нас запити, що їм робити з большевицькими нахабами, які надсилають ріжні летючки, скликують наради, мітинґують, інтриґують, а все нібито задля „Батька Союза" та „народньої справи". А на ділі ведуть аґітацію за своєю „СУРО", вносять заколот та баламутять членів комуністичною дурійкою, використовуючи незавидне положення робітника.

Що московських наймитів не бракує і в У. Н. Союзі, це нам відомо. Але ми теж знаємо, що є їх дуже мале число. Значить, коли навіть приходиться нашим членам з ними зустрічатися на мітинґах, то буває їх звичайно щонайвище один-два супроти десятків інших членів.

Правда, большевики влізливі, нахабні. Для них не істнує ніякий стид і ніяка пошана права більшости. Вони тільки знають свій червоний прапор і той ідеал, якого набралися з московської ґазети, писаної українською мовою. І тому поганять усе, що є національне й українське. І брехнями та інтриґами намагаються довести до знищення в нас усякого народнього авторитету і народніх установ.

А наша терпеливість доходить часами навіть так далеко, що кілька большевицьких посмітюхів можуть собі нераз здорово кпити з найсвятіших наших почувань та висмівати народні гимни і прапор.

Для кождого, хто приглядається большевицькій язві на американсько-українськім ґрунті, ясно, що вже крайня пора, щоб цілковито від неї відмежитись. А треба це зробити хочби й тому, щоби наш робітник не давався час від часу втяґати до їхніх маніфестацій та не опинювався потім між тими, що їх депортують з Америки.

Треба це зробити і членам нашої орґанізації з огляду на добро самої орґанізації. У. Н. Союз, як найстарша й найсильніша українська національна твердиня в Америці, є, річ ясна, сіллю в очах наших ворогів. Тому не диво, що московські ступайки, в бажанню прислужитися своїм панам, хочуть ту інституцію ослабити. І ось тому вони скликують ріжні мітинґи, закриваючись У. Н. Союзом, а навіть урядами в нашій орґанізації, щоби в той спосіб тим лекше ширити баламуту та не допустити до переведення в У. Н. Союзі тих реформ, які його мають скріпити. На ті большевицькі мітинґи треба дивитися як на незаконну, злочинну, протисоюзову і протинаціональну українську роботу. Дійсний Союзовець і Українець не може бути до того причетний.

„ЖАБОМИШОДРАКІВКА", АБО БОРОТЬБА УНОНІСТІВ З УКСАМИ

(Від нашого львівського кореспондента).

Як звісно, епископ Хомишин пустився на бистру воду політики і взявся разом зі своїм помічником, д-ром Назаруком, закладати **нову партію,** бо, як видно, то по його думці дотеперішних партій українських в Галичині ще замало.

Та нова партія назвала себе „Українською католицькою національною (чи там „народною") партією".

Знайшлися збиточники, що на взір большевицький (бо большевики часу не мають то скорочують) і ту назву відповідно до початкових букв — назвали „Уканапою", так, що знакомі, стрінувшися на вулици, питали нераз себе жартом: **„Чи то правда, що і ви вже сіли на у-канапу?"**

Але на тоту канапу якось мало люди сідали, ба — навіть і само священство з епархії кир Григорія не дуже запалювалося до того пляну свого провідника. — Воно і так уже зneохочене тими іноваціями, котрими він старався златинщити греко-католицький обряд.

А обидва основники цеї партії мали дуже гарно обдумані пляни на будуче: при помочи такої вірної урядови партії о. Хомишин задумав позискати від уряду більшу запомогу для своїх парцеляційних інтересів, а дальше — „по найдлужшем пшежицю" митрополита Шептицького — втрабанитись щасливо на митрополичий престол на святоюрській горі.

Пан Назарук знову задумав при помочи такої самостійної української партії — дістатись до польського сойму або сенату і там ще неабияку відограти ролю.

Та наразі сталося щось несподіваного і мов грім з ясного неба упала на Уканапістів тяжка довбня в виді статті самого митрополита Андрея під заголовком **„Український католицький Союз і політика".**

Уже на самім вступі каже він у тій статті: „Католицизм — це загал, це цілість, а партія, це лише якась частина. Тому то всі католики світа приняли тезу, що **не може бути політичної католицької партії,** і що католицизм і політика це два слова, які, разом злучені — містять у собі „контрадікціонем ін терміні" (противенство у назвах).

А далі каже митрополит вже цілком отверто, міряючи в „уканапу":

„Така орґанізація, що є по суті **політичною** орґанізацією, а називає себе **католицькою** — вводить **замішання** в ряди католиків і **шкодить** церкві. І кождий представник церковної влади повинен католиків остерігати, що така орґанізація, хоч зложена в переважній частині з католиків — в дійсности католицькою не є.

„Представники церковної влади є звільнені від обовязку звертатися з такою перестерогою хіба тоді, коли для всіх є очевидним факт, що якась орґанізація, яка хотіла би називатися католицькою, не є навіть християнською, бо тоді кожному і без перестороги церковної влади ясно, що католики не-християни можуть католиків удавати, але католиками не є.

„Щоби католицької думки в опінії загалу не понижувати і не звязувати її з елементами для неї зовсім чужими — кожна католицька орґанізація мусить берегтися, щоби до своїх католицьких принципів не вмішувати принципів політичних. Вона може поодиноким своїм членам дозволяти вести політику, яку хотять, але всі разом, як окреме тіло, як орґанізація, вони мусять стояти понад усіми партіями, понад усіми політиками".

Для потішення о. Хомишина і його колеґів з „Уканапи" додав ще митрополит:

„Всі ті завваги відносяться і до „Українсько-Католицького Союзу". Є це орґанізація заснована на поклик Галицького Митрополита. Вона не має **ніякої політичної програми** і ніякої політичної програми приняти не може так довго, як довго політичні програми ділять поміж собою Українців. Зате У. Кат. Союз може приймати такі основні тези, які лише для чужинців є політичними, а які для нас такими не є, бо на них ввесь український народ годиться, ось нпр. тезу, що будемо „на всіх ділянках народного і політичного життя законними засобами здобувати для нашого народу щораз то більшу культуру, добробут і права" і що до того будемо змагати „в політичному життю". Тому не буде противитись вгорі наведеним словам те, коли скажу, що У. К. Союз не має і не може мати своїх партійних політичних програм і цілей, та що його ціллю і програмою є зеднати всіх в одній праці для добра українського народу в християнсько-католицькім порозумінню".

Ось таке написав та оголосив галицький митрополит чи то сам, чи то при помочи своїх безпосередних дорадників.

З того одно є певною річю, що о. Шептицький хотів цею статтею дати кріпко по головці о. Хомишинови та його Уканапівцям, котрі — як побачимо зараз — мусіли взяти хвіст під себе.

Але зрештою Укр. Католицький Союз і ніби не займається політикою, бо, як каже митрополит, він ніякої політичної програми не має і не може мати, а з другої сторони приймає тези, які лише для чужинців є політичними, але не для Українців, бо ввесь український народ годиться на них. Отже—чи й справді ми, Українці, можемо собі створити якісь цілком специяльні, так сказати по російськи „для домашного обихода" поняття про політику і суть її, а не мусимо держатись тих понять, котрі в цілім культурнім світі зістали за політичні признані?

Остаточно — о. Шептицький осягнув свою ціль та Уканапісти мусіли зректися вивіски „католицька". Зробили вони це заявою голови орґанізаційного комітету Уканапи, О. Саляка, котрий оголосив в часописах ось яку заяву:

„Отсим подаю до відома, що назву „Української Католицької Народної Партії" змінено на „Українська Народна Обнова", щоб уникнути ріжних підозрінь, немов би та політична орґанізація хотіла надуживати католицької назви і католицької церкви для політичних цілей. Підчеркую, що зі зміною назви не зміняється нічого ні в ідеольоґії, ні в політичних змаганнях тої орґанізації. Вона остається на дальше орґанізацією **політичною,** яка стоїть на засадах католицьких і консервативних та має на ціли оборону католицької церкви, віри і моралі, переняти тими засадами політичне, і суспільне життя української нації, обстоює родину (а целібат? — І. Л.), побудовану на католицькім принципі **нерозривности подружа,** приватну власність яко одну з основ цивілізації і культури, ідею співпраці кляс, а не ненависти кляс і ідею **національно-територіяльної автономії** в межах Польщі на підставі **льояльного відношення** до тої держави, не зрікаючись найвищих національних ідеалів, властивих кождій нації".

Як бачимо — то Уканапісти роблять — як то кажуть Німці: „добру міну до злої гри", а рівночасно таки обстоюють своє, та розгонюються не менше і не більше як лише **переняти цілий український народ** від Попраду аж по Кубань — **своїми засадами!**

Уканапісти — чи пак уже Унoністи кладуть великий натиск на нерозривність подружа.

З уваги на це, що польський уряд носиться з пляном нового подружнього закона, однакового для цілої Польщі — конкуренційна з УНОМ орґанізація УКС (Укр. Катол. Союз), що стоїть під безпосереднім впливом св. Юра, розпочала велику акцію протестаційну проти того проєкту і вже зібрала щось 200 тисяч підписів протестуючих парохіян - уніятів.

Чи вони що поможуть — це вже інше питання. Бож це і справді в Польщі кумедне положення з тими розводами (з правом заключення поновного подружа). — В Познанщині і на Поморю, то є в землях бувшої пруської займанщини — розводи є ще німецьким законам — дозволені, в Галичині — ні, а в Конґресівці, на Волині і в других землях колишньої російської займанщини — потреба доперва грубо оплачуватись духовним судам, щоби позискати повний розвід.

В Тернополі повісили недавно двох селян, революціонерів-боєвиків Якима Пришляка і Павла Голояда, а заки цей допис дійде до Америки — може повиснути ще й інтеліґент-боєвик Дацишин. Тойсамий тернопільський суд сконфіскував недавно цілого „Кобзаря" Т. Шевченка. В Познаню арештовано трийцять українських студентів, — а кожде число галицьких дневників приносить вісти про нові масові арештування.

А тут журяться новими партіями і протестами проти таких подружних реформ, які є приняті всіми культурними державами світа.

Іван Левицький.

ЗАМІСЦЬ ВІНКА НА МОГИЛУ МАРТИ КЕДРОВСЬКОЇ.

Всечесний о. протоєрей В. Каськів переслав 5 долярів, а також Товариство „Дністер", відділ У. Н. Союза в Ню Йорку, теж переслало 5 долярів на голодуючих на Україні.

Жертви ці зложоено замісць вінкка на могилу покійної Марти Кедровської й переслано через Обеднання на призначену ціль.

Національним Ідеалом українського народу перейметься дитина в Старому Краю тільки в „Рідній Школі" Тому піддержім завзято її змагання в її другому пів-столітті!

БАГАТИЙ, БІДНИЙ.

У Прокопа обід, у Прокопа хрестини;
У Прокопа бенкет, весілля, іменини;
Затеж у Прокопа куми і побратими.
І всякий Прокопови сват,
І всякий Прокопови брат,
За Прокопа усякий рад
І в воду і в огонь скакать!
Аж глянь —
У Прокопа — пожар. Все в Прокопа згоріло.
Насилу виніс сам з огню з душею тіло!
Щож: рідні та куми
В пожежі помогли?
Не дуже: родичі його й не пізнавали,
До прокопа й стежки в бурян позаростали!
Не даром люди гомонять:
Поки багат,
То поти й сват.

Д. Боровиковський.

В. Будзиновський.

ПЕРШІ СТРАЙКИ В ГАЛИЧИНІ

(З моїх спогадів).

(1)

Вже тоді, коли в Галичині скасовано панщину (1848 р.), більша половина українських хлопів мала землі замало, щоби з неї вижити. Австрійський цісар тримав зі шляхтою, отже пани, при помочі цісарських урядників, позабирали багато хлопських ґрунтів, багато громадських пасовиск і лісів. Хлоп утратив право брати з лісів топливо і на колишніх громадських пасовисках хлоп утратив право випасати худобу. До податків і ріжних драчок, які постійно росли, приходили також кошти топлива і оплати за випас худоби на панськім. Ті оплати також постійно росли. Коли всі ті кошти більшали, господарства поодиноких хлопських родин зменшалися, бо народу ставало щораз більше, а землі не прибувало. Рахунок з 1893-го року показує, що на кожду тисячу хлопських господарств було аж 884 таких, що своїх господарів не годні були вигодувати. З кождої тисячі хлопських родин аж 884 мусіли йти на зарібки, бо неодному з них його власне господарство й стільки не давало, скільки з нього лупив податковий грабіжник.

Галичина не мала ніякого промислу, бо одинокими фабриками були тільки копальні нафти і горальні по селах. Хлоп, який замало мав з власного господарства, міг заробити тільки на панських ланах. Ті пани платили за 12-годинний, або й довший робучий день в часі найгорячіших робіт в літі дорослому мужчині (рахуючи американськими грішми) по 8 до 14 центів. Жінкам платили половину того, хлопцям четвертину. В зимі пани платили половину того, що в літі. Були сторони, в котрих платили ще менше. Львівська „Свобода" з 1902-го року ч. 29 пише в дописі з Купчинець, тернопільського повіту: „Тут зарібки лихі: по 15, 12, ба й по 4 крайцарі за днину". Чотири крайцарі, то півтора цента!

Так то галицькі „господарі" заробляли тоді, коли робили за готівку. Таких бувало небагато. Нужда на переднівку, який звичайно тягнувся від жнив до жнив, змушувала хлопів задовжуватися у пана. Пан давав їм збіже, картоплю, або й гроші на відробок. Також на відробок народ брав дрова з панського (колишнього громадського) ліса і на відробок випасав свою худобу на панськім (колишнім громадськім) пасовиску. Це брання на відробок дорізувало хлопів, бо за процент пан дуже низько рахував робучу днину. Задовженому робітникови пани платили тільки половину того, що незадовженому, або й ще менше. Ґраф Станіслав Тарновський, хоч сам польський шляхтич, назвав злодійством і ганьбою шляхоцьку лихву при „порціях". „Порція", то якась сума грошей, позичена робітникови так, що капітал робітник звертав грішми, процент відробляв по однім дневи що тижня, аж відробить довг, себто в році 52 днів. Таким способом за день роботи пан платив три крайцарі, себто одного і одну пяту цента за один день!

Неодин, читаючи це, може здивується, що галицький рільний робітник так довго терпів нечуваний ніде інде в цивілізованім світі визиск своєї праці. Неодин може дивується, що галицький господар - зарібник не порадив собі так, як собі вже давно радили робітники в цілім світі, себто страйком. Коли скажу, що ще пятьдесять років по скасованню панщини загалови наших сільських злидарів була невідома сама ідея страйку, то хтось готов заперечити мені пригадкою, що у нас вже в роках 1848-9-тих, себто зараз по скасованню панщини, був загальний рільничий страйк. В праці Івана Кревецького „Аґрарні страйки і бойкоти в східній Галичині 1848-49 рр." зібрано матеріял про це, немов то в ті роки були в Галичині перші страйки. На мою думку, це не були страйки, хоч хлопи справді на роботу до панів не хотіли йти. „Неробство" робітника тільки тоді є страйком, коли він заявить, що до роботи не йде тільки тому, бо йому не виплатиться, і що до роботи піде, як пан заплатить стільки, скільки робітник жадає. Страйку нема тоді, коли робітник до роботи не йде тому, бо йому не хочеться, або щоби панови дошкулити, чи допекти. Таке „дошкульне" неробство, то не страйк, а бойкот.

Яким способом прийшло до тих будьтоби страйків уже в першім році по скасованню панщини?

Коли в Америці скасовано невільництво, то в перших тижнях волі великі маси Мурині (Ніґрів) стали терпіти страшну нужду. Масово вимирали з голоду, а до своїх давних плянтаторів не хотіли йти за ніякі гроші. Вони хотіли тою волею натішитися, і хотіли свому плянтаторови показати, що без праці їх рук він збанкротує. Щось троха до того подібне мусіло бути і було в Галичині по знесенню панщини. Хлоп, котрий від дитини ввесь вік свій робив на панськім лані примусову даремщину, хотів тепер відпочати. Те ще все. По скасованню панщини у зненавидженого пана той недавний, бо вчорашний, невільник, хотів мати якусь сатисфакцію за довгі віки неволі: хотів злорадно дивитися, як той бутний, лютий і невмолимий кат дуріє, бо без того, ще вчора поневіряного хлопа, не годен зібрати з поля!

До такого мусіло прийти і до такого прийшло. На добавок, як виходить з тодішніх документів,*) подекуди хлопи потерпали, що як підуть на лани своїх давних панів робити хоч би й за гроші, то панщина готова назад вернутися. З отсеї причини, як хто ішов на зарібки, то не до панів у своїх селах, а кудись дальше.

Ще була одна причина, чому на зарібки до дідичів люди не так дуже рвалися. При кінци першої половини девятнацятого століття на селі ще не було такої страшної нужди, як при кінци другої половини. В 1893. році було 997,501 до 4-морґових господарств, в 1848 році не більше, як 300,000.**) Середне (пересічне) хлопське господарство в 1893. році мало 3¼ морґа, в 1848. році 10 морґів. Податки ще не були такі великі, тож хлоп ще не конче мусів заробляти на панськім. До тогож заробітки були дуже невеликі, бо два до 2½ цента***) денно. Хлоп не розганявся до таких малих зарібків. Люди воліли ждати, аж пана біда притисне і він сам підступить. По панщині хлоп „відпочивав" і тішився, що збіже його відвічного гнобителя гниє на пни. Урядовий часопис „Галичо-рускій Вістник" 1849, ч. 5, нарікає, що „значна частина плодів пропала на пні", бо в багатьох громадах селяни й за гроші не хотіли робити на ланах своїх бувших дідичів.

З всего того вийшло щось неначе страйк, неначе бойкот. Та се не був ні бойкот, ні страйк. Страйкує зарібник, щоби страйком здобути більшу плату. Галицький хлоп панщиняком вже не був, зарібником ще не був. Після скасовання панщини до роботи на панський лан не йшов, бо не був зобовязаний; домагання підвишки плати не ставив, бо взагалі щойно надумувався, чи йти на зарібки.

„Зоря Галицька" з 1849. р. ч. 64. згадує одно село в стрийськім окрузі, де люди, не діставши від дідича жаданої плати, силою зганяли з панських ланів спроваджених ним сторонських робітників. Очевидно. Коли місцеві люди хотіли мати сатисфакцію, то в їх громаді сторонський робітник був дуже непожаданий. По скасованню панщини селяни стали йти до роботи аж тоді, коли біда присилувала їх знова вийти на панський лан. Не знаючи ідеї страйку, зарібник пішов за — „що пан дадуть"!

Ще поза 1890-тий рік ідея страйку була нашим селянам невідома. Українська інтеліґенція, посеред котрої були щирі хлопомани і безкомпромісові вороги аґрарних капіталістів, була тоді чисельно дуже слаба і в соціяльних справах не визнавалася, бо дотичної літератури цілком не знала, страйковим рухом поза межами краю цілком не інтересувалася. Коли в 1880-тих роках стали між українськими студентами виринати поодинокі „соціялісти"*), то й вони не бралися пропаґувати і орґанізувати на селі страйк. Їх сили і фінанси були заслабі, щоби одолiти поліцію, жандармерію і цензуру, котрі пильнували, щоби якому галицькому робітникови не приснилася така „революція", як страйк.

Як то тяжко було в Галичині з якоюсь панам нелюбою думкою пропхатися на село, покаже судьба одного, в 1887 році мною розпочатого видавництва. Будучи тоді учеником осьмої кляси української ґімназії у Львові, я загадав був коштом ґімназистів видавати аґітаційну бібліотечку. В першій книжочці говорилось би про віча, в другій про сільські економічні спілки, в третій про страйки. На кошти накладу першої брошури склалися тайні українські кружки в кількох галицьких ґімназіях.

*) „Відозва до сільського народу в Галичині" з дня 12. липня 1849., видана губернатором ґрафом Голуховським.

**) Було 349,032 до 5-морґових.

***) 5 до 6 крайцарів.

*) Так їх звали і вони себе звали так, хоч до соціялізму було їм ще далеко.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЛОДИЙ ЕМІГРАНТ ЗАКЛИКАЄ СТАРИХ ЕМІГРАНТІВ ДО КООПЕРАЦІЇ.

Ще тому два роки я любувався рідною землею. Завидували мені, що я відїжджаю до „золотої Америки". Мій товариш, якого завернули з Франції, нарікав на чім світ стоїть, що не далося йому видістатись у чужину. А все те діялося тоді, коли часопис „Український Еміґрант" виписував у кождім числі великими буквами: **„Не кидайте Рідної Землі!"**

Тепер неодин радий, що його завернули з дороги. І мені нагадуються ті слова. А-ле я ще молодий еміґрант і можу скоро назад вернутись на рідну землю. Але старі еміґранти, котрі вже мають тут родину, ті певно вже остануться в Америці. І от до тих хотів би я сказати кілька слів.

Будучи в краю, я бачив, як наш нарід поступає вперед під економічним оглядом. Наш селянин зрозумів, що нам треба мати економічну силу, коли хочемо стати сильним і самостійним народом. І тому саме так скоро й так сильно розрослася в нас ідея кооперації.

І тут в Америці треба подумати тим, котрі тут останеться, що нам треба піднестись економічно та побудувати сильні економічні інституції, в яких працювали би наші діти. Без таких інституцій ми довго не вдержимося, бо не буде економічних осередків, біля яких можна би згуртовувати наше молоде покоління. На самім українськім патріотизмі годі опиратись. Але, злучивши його з розумною економічною політикою, ми зможемо вдержати при українстві молоде покоління далеко довше.

Оті справи порушувано в нас на нарадах, на яких реферував гром. Новак. Та з нарад, промов і проєктів нічого не вийде, коли не возьмемося за діло. Не лякаймося, що може зробимо деяку помилку. Як казав Франко, тільки дурний не береться до діла, лякаючись помилок.

Іван Ворона,
Провіденс, Р. Ай.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Концерт і бенкет.

Дня 16. травня витало наше місто Український Хор з його славним диріґентом А. Кошицем і нашого балетмайстра В. Авраменка з його танцюристами. Привитав їх мейор міста Морвин і разом з ними відфотографувався.

Сам концерт випав дуже гарно, бо було богато визначних Американців, професорів університету і представників міської й стейтової влади. І гарне слово виголосив асемблимен Сарджент.

По концерті влаштовано заходом місцевих українських організацій для наших артистів бенкет, на який теж запрошено визначних американських гостей. Тостместром був о. Сидоряк, котрий лідніс гарну ідею влаштування українського свята в честь Вашингтона та привитав проф. Кошиця, балетмайстра Авраменка і співаків та танцюристів.

Адвокат Пишняк подякував Американському Леґіонови за те, що притягнув на це українське свято Вашингтона багато визначних Американців.

Професор Гювит, б. професор музики в публичних школах, складав привіт в імени своїм і П. Кінцлена, професора музичного каледжу, та дякував за той артистичний пир, якого дізнав на конерті. Як фаховець лідніс цінности, які виявив Український Хор, та заявив, що коли би цей Хор ще раз завитав до Сиракюз, то вже Американці постараються, щоби було стільки охочих послухати його співу, що треба би журитися тільки тим, де дістати таку велику галю, яка помістилаб охочих послухати.

Д-р Леві, професор університету, дякував за ті українські скарби, якими ми збогачуємо американську культуру.

Американець, о. Гілфорт, з походження Ірляндець, порівнував долю українського народа з долею Ірляндців. І радив не тратити надії, а далі завзято боротися за державну незалежність України. Він казав, що коли приглядався українській виставі, то прямо не міг з дива вийти, як могли алянти так тяжко скривдити український нарід і подiлити його на чотири части. Та він певний, що вже в скорім часі світ направить ту кривду, яку заподіяв Українцям.

При кінці забрав слово проф. Кошиць та подякував за привіти і за те, що комітет свята так гарно свято підготовив та постарався о те, що на концерті було велике число визначних Американців.

Комітетовий.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А. У. Організацій м. Филаделфії.

Ювилейне свято Рідної Школи у Филаделфії.

Ювилейне свято Рідної Школи відбуається в у Филаделфії, в неділю, дня 12. червня, в год. 1-шій зполудня (зараз по Службі Божій) в Українській Галі при 849 Н Френклин Стріт.

Управа Злучених Організацій взиває отсим все свідоме громадянство явитися на це свято та почути від делеґата Рідної Школи, п. Л. Ясінчука, серед яких обставин ця організація працює над вихованням нашого молодого покоління.

Ворожий гнет у першу чергу звернений на цілковите знищення нашого шкільництва, цеї одинокої основи життя кождого народу. І коли ця одинока наша шкільна інституція кличе о допомогу, то филаделфійське громадянство повинно явитись на ці збори в день 12. червня і там скласти свої жертви.

Зокрема всі товариства повинні від себе дати окремі датки як ювилейні дарунки для Рідної Школи, щоби в той спосіб скріпити народню культурну твердиню та дати їй змогу дальше вести успішну працю серед нашого народу.

Збори Злучених А. У. Орґанізацій.

Черґові збори представників Злучених Організацій відбудуться в суботу, дня 4-го червня, в год. 8.30 вечером у домі Горожан при 847 Н. Френклин Стріт зі слідуючим порядком нарад: 1) Звіт Управи; 2) Свято Рідної Школи; 3) Свято Листовадове; 4) Культурна, політична та економічна організація; 5) Внесення і запити.

Кожда організація має право вислати двох представників.

Кожда організація, яка бажає стати членом Злучених Організацій, повинна внести заяву вступу та скласти членську вкладку на цих зборах.

Ці наради будуть останніми перед початком літа і тому присутність всіх відпоручників товариств і братств є конечна, щоби спільно вирішити пекучі питання життя нашої громади та почути точний звіт управи з дотеперішньої праці.

Управа Злучених А. У. Організацій міста Филаделфії.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ВІДОЗВА ДО ДОРОГИХ РОДИМЦІВ СЕЛА ПИСКОРОВИЧІ, ПОВІТ ЯРОСЛАВ, В АМЕРИЦІ.

Ми, громадяни села Пискоровичі, відзиваємося до вас з горячою просьбою, а саме:

Наше село, можна сказати, що дуже убого стоїть, а ще до того не має власної домівки, де можнаб нам зійтися й обговорити ріжні справи. Всі сусідні села мають свої домівки, або будують. Отже й ми з села Пискоровичі не хочемо лишатись позаду, а хочемо йти рівним кроком, як інші наші сусіди.

В нашім селі вже давно існує читальня „Просвіти", однак вона не має власного будинку, а міститься в громадському, де нема салі на представлення. Видів, члени й усі ми громадяни спрямували наші думки, щоби як найскорше вибудувати Народний Дім, щоби ми не ходили манівцями, а щоб могли черпати світло й науку ми й наші діти, щоби вийшли з нас і з наших дітей добрі та чесні люди для нашого народу.

Дорогі браття й сестри! Ви дуже добре знаєте, в якім становищу ми знаходимося під Польщею. Тут ми не маємо своїх прав, не вільно нам нічого, збирати нам не вільно на жадні ціли, не вільно нам, Українцям, навіть засміятись і веселими очима подивитись на світ, який і так чорні хмари заслонюють нам, немов темна ніч над нами. Коли сповняться наші бажання цеї будови Народного Дому, тоді може скорше проженемо ніч і розвіємо чорні хмари.

Нема в нашім селі жадної інтелігенції, а коли є, то Поляки. Ніхто з тих панів не бажає добра для нашого селянина, а навпаки на біду нас женуть.

Ми, сини й доньки українського народу, кличемо до вас, дорогі Брати й Сестри, далеко за морем: Поможіть нам! Кличемо до кождого кутка Америки, де тільки добре та жичливе українське серце бється в грудях й знає недолю свого народу під Польщею. Поможіть нам у тім добрім ділі.

Сподіваємося, що наш заклик дасть нам добрий успіх і зрозуміння нашого доброго діла громадянам з села Пискоровичі, що тепер в Америці. Хто тільки причиниться до будови нашого Народного Дому, того запишемо в золоту книгу на память дітям, внукам і правнукам, що ви причинились до цеї будови. Знаємо, що світова скрута буде дещо припинювати нашу працю, але скажім собі: „Громада по нитці, а бідному сорочка".

Цей Народнім Дім буде вибудований на площі коло церкви і школи на оболонню. Цю площу ухвалила громадська рада під цей дім, але площа ще не заплачена.

Просимо вас, Дорогі Родимці, знаймі й сусіди села Пискорович, о ласкаві датки на будову дому Тотариства „Просвіта" в Пискоровичах. Цим зробите для всеї української нації, котрої частина тепер під Польщею, велику прислугу. До віку будемо мати в памяті, що наш український нарід за морем не відмовив нашій просьбі і поміг нам. А коли буде збудований цей наш Народній Дім, тоді скажемо всі разом: „В своїй хаті своя сила і воля".

В імени Виділу і Комітету будови Народного Дому Товариства „Просвіта" в Пискоровичах просимо о ласкаві жертви.

Виділ Тов. „Просвіта": Дмитро Коваль, голова; Василь Сирило, секретар; Степан Буковинський, касієр; Степан Бліщ, бібліотекар; Степан Когут, видiловий; Іван Хромейко, господар.

Комітет будови Нар. Дому: Дмитро Коваль, касієр; Петро Базилевич, секретар; Ілько Муха, голова комітету; Михайло Рафа, 1 член ком.; Степан Когут, 2 член ком.; Михайло Грушкевич, 3 член ком.

НАШІ СПАСИТЕЛІ.

Є спасителі у нас,
Нема що казати,
Котрі ходять до Ляхів
Патинки лизати.
Ляхи за те їм дадуть
Гербатки напитись,
Тай сміються в кулаки,
Аж гидко дивитись.
Вониж собі Руснаки,
Як здавна, так нині;
Пять морґів вони дають
На „пшиспособенє".
Бодай же ви, підляки,
Добра не діждали!
Та якіж вас дураки
Туди посилали?
Схаменіться уже раз,
Вчені ідіоти,
Від такої геть ідіть
Брудної роботи!

Микола Семотюк.

Старша панна (зітхаючи): Так, так, на жаль, я вже осягнула нещасну трицятку.

Парубок: Не журіться, пані, трицятка також минеться.

— Я мав також мій ідеал, одначе втратив його.
— Як?
— Оженився з ним.

ЛАСТІВКА МИРА?...

(УП) Теперішні часи в Німеччині належать безперечно до найцікавіших, які Німеччина, а з нею і ввесь світ переживали в повоєнному періоді. В своїй повоєнній політиці хитались Німці між Сходом і Заходом, щоб шахуючи одних другими та, використовуючи їхні противенства, зберегти для себе свободу рухів. Саме тепер надходить час, де вони мусять рішитись, по якому боці їм стати, бо від їхнього становища в великій мірі буде залежити вислід змагання між Сходом і Заходом.

Здають собі з того справу й сусіди Німців і тому тепер іде зі всіх боків велика позакулісова гра, щоб Німців перетягнути на свою сторону. Французи обіцюють репараційні полекші, а большевики дають нові замовлення німецькій індустрії, що правда, лише на кредит. Нарешті Берлін ще не рішивсь, куди йому стати і надзвичайно скорого рішення сподіватись не можна. Вправді Німецька Державна Рада потвердила перед кількома днями німецько-большевицький рапальський договір, який ще з 1922 р. став основою німецько-большевицької приязні, але голоси, як самих членів Ради так і публичної опінії, вказують на це, що ця основа зачинає хитатись у самих фундаментах. Не залишають також справи й Анґлійці. Недавне розвязання національ-соціялістичних військових формацій в Німеччині відкрило в дечому заслону позакулісової роботи й з того боку.

В звязку з цією цікавою політичною ситуацією та по цілому ряді статтей на тему подій на Сході Европи появилась на берлінському ґрунті маса ріжних чужих аґентів, які за причину свого побуту в Берліні подають все інше, лише не те, що їх дійсно заставляє тут сидіти. Одні лічать зуби, другі шлунок, треті знова займаються видавничою справою, четверті наукою і т. п. Їхня рухливість та конференції з ріжними чинниками, що з заподаними цілями побуту не мають і не можуть мати нічого спільного, каже догадуватись чогось іншого.

Помітно також співпрацю ріжних аґентів із зовсім протилежних таборів, большевицького та інтервенціоністичного, коли йде про українську справу. Українською справою занялись тепер і такі чинники, що нею ніколи, принайменше назовні, не цікавились. Тому українське громадянство як в краю так і за кордоном мусить звернути пильну увагу на цю справу, а передовсім на цю всю таємничу позакулісову роботу, яка на всякий випадок не віщує мира, про який говориться лише в Женеві, а навпаки, хіба воєнну завірюху.

— Пане докторе, прошу мені сказати правду. Не вяжіться нічим. Таж я мужчина! Скажіть, хочби то було щось найгіршого.

— Отже, ви мені вже винні за лікування триста долярів!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN TRIBUTE TO GEORGE WASHINGTON'S BICENTENNIAL.

CLEVELAND, O.

UKRAINIAN NATION LIVES.

Ukrainians, constituting the second largest branch of the Slavonic race and the only Slav people now without political independence, are a nation, nevertheless.

They keep alive their nationality through their music, their dancing, their art, their literature. Their nation knows no geographic bondaries; it dwells within their hearts.

In Cleveland the Ukrainian spirit will find expression when hundreds of singers and dancers present a spring festival in public music hall tomorrow afternoon. Fitttingly, that festival will portray scenes in front of churches. It was the Ukrainian nation, while flourishing as an independent kingdom under Vladimir the Great, that brought Christianity to a large part of eastern Europe.

Singers and dancers who will perform in public music hall are Americans first and Ukrainians forever. They are loyal to the American flag, but within their hearts they keep alive the nation of their forefathers.

Their kinsmen in Europe, too, nurture in their hearts the nation without a flag, although some of them owe allegiance to the white eagle of Poland and others dwell under the red banner of the sickle and the hammer.

Some day the world might again recognize politically the nation which it now recognizes esthetically.

(Cleveland News, May 21, 1932).

—o—

UKRAINIAN SONGS, DANCES FLASH.

Washington Program in Music Hall Is Colorful.

By Denoe Leedy
The Press Music Editor.

A moving tribute was paid yesterday afternoon to the memory of George Washington. As part of the Bicentennial celebration now engaging the attention of the country, Ukrainians of Cleveland aided by Alexander Koshetz' famous Ukrainian chorus, presented in public Music Hall a festival of native songs and dances.

The program was divided in three parts — Memoirs of the Ukraine, a ballet picture of life in the Highlands; Folk-song of the Ukraine in America, featuring characteristic songs of the people, and "In the country of George Washington," a ballet picture of the young Ukrainian generation in America.

The dances, directed by Vasile Avramenko, made a gorgeous spectacle. The girls with their brilliant costumes, head dresses of flowers and ribbons of all colors, formed the charming patterns of their native dances. Boys in bright trousers and full blouses cavorted thru a maze of intricate designs. Various solo dancers, including some tiny tots aged five or six, showed amazing skill and exhilirating spirit in their difficult steps.

The chorus of men and women, under the leadership of the distinguished Alexander Koshetz, sang the rhythmic measures of their country's songs. There was the familliar reedlike quality of the women's voices, the tremendous depth of the basses, all the exotic flow of both melancholy and high-spirited melody that characterizes such singing.

At the end, the complete ensemble of chorus and ballet paid homage to the spirit of Washington in a tableau uniting the people of America and of the Ukraine. The flags of both nations were unfurled as the "Star spangled Banner" and Ukrainian national hymn were sung.

(The Cleveland Press, May 23, 1932).

—o—

THOUSAND CHEER UKRAINE'S DANCES.

Chorus and Ballet Given Applause in Public Hall Performance.

Frequent and enthusiastic applause from an audience of more than 1,000 greeted the festival of Ukrainian songs and dances at Public Music Hall yesterday afternoon by Alexander Koshetz's Ukrainian Chorus and Vasile Avramenko's Ukrainian Folk Ballet.

At times the large stage was filled. The traveling professional groups were suplemented by 200 young Clevelanders of Ukrainian ancestry. Seldom has a more colorfull spectacle been presented. The high boots of red and black, gayly colored capes and plumed hats of the men vied with the national holiday attire of the girls, whose hair was decked with flower wreaths and streaming ribbons.

The festival represented the Ukrainian contribution to the Washington Bicentennial observance in Cleveland. Avramenko, in solo dance, executed the hopak parubotzky with natural grace, lightning rapidity and the enthusiasm that has enabled him to reawake interest in folk dancing among the Ukrainians of two continents.

Chorus Applauded.

The chorus interpreted the folk songs of the Ukraine, singing without accompaniment, and aroused an enthusiastic response.

The program ended with a ballet picture of the younger Ukrainian generation in America, in which the entire ensemble, each carrying Ukrainian or American colors, danced and sang before a portrait of Washington.

Solo honors were won by four children. Helen Ivanchiw, 7, and John Zelechiwski, 5, who travel with the company, danced the cossachok of Podolia and the hopak circle. William Murral, 10, of the Cleveland group of boys in the tchumak from the steppes, cracking his whip as he danced his way through the difficult and intricate steps. Myron Trembluk, 5, also of Cleveland, presented the zaporogian knight's battle, a sword dance.

Harold H. Burton, former acting mayor, spoke.

After the performance the traveling groups were honored with a banquet at Ukrainian National Home, 2253 W. 14th Street. Among the speakers were Rev. Michael Zaparinіuk of St. Vladimir's Ukrainian Orthodox Church, Koshetz, Avramenko and Rev. John Zabava of SS. Peter and Paul Greek Catholic Church. Katherine Hnatkova of the Koshetz chorus sang. Omer E. Malisky, chairman of the Ukrainian committee, presided.

Cleveland Plain Dealer, Monday, May 23, 1932).

О. Дуда.

ЯК БУДЕШ...

Як вірним собі
Будеш в боротьбі
На шляху змагання — життя,
То жити будеш
І волю знайдеш —
Храм, світло нового буття.
Як будеш іти
До сонця — мети
Крізь пекло, страхіття ночі,
То марно не вмреш,
Кайдани порвеш —
Віднайдеш до волі ключі...
Це тайна побід
Мужів, як граніт,
Що сміливо й гордо ідуть...
А кволі: квилять
І жебрають, сплять,
На шляхови марно падуть.

ПІД УВАГУ УКРАЇНСЬКИМ РЕДАКЦІЯМ ТА ВИДАВНИЦТВАМ.

Деякі московські еміграційні установи, як бібліотеки, музеї, архіви тощо, часто звертаються до українських редакцій і видавництв з проханням про безплатну надсилку часописів та ріжних видань. Свої прохання мотивують тим, що часописи й книжки потрібні головним чином для Українців, які нібито користуються матеріялами в тих установах.

Звичайно більшість українських редакцій і видавництв, з причин цілком зрозумілих, відмовляють у безкоштовній надсилці своїх видань, але деякі поодинокі редакції й видавництва, треба думати, прохання тих установ задовольняють. Виникає питання — чи доцільно те робити?

Помимо всього майже скрізь на еміґрації в Европі поруч зі згаданими **московськими** установами існують подібні установи українські, або просто бібліотеки „Просвіт", що очевидно одержують усі українські часописи. Якщож таких українських установ у деяких місцях цілком нема, **то чи не краще в такому разі той даровий примірник українського часопису надсилати просто до міської бібліотеки того чужоземного міста, з якого московська установа звертається з проханням.** Ледви чи українська еміґрація має великий нахил звертатися за українськими виданнями до московських установ. А тимчасом нагромаджування при московських установах українських матеріялів до того змушує.

Москалі, в яких ще безумовно не вивітрився дух „єдіної неделімої Росії", роблять це з певною метою, щоб тільки можна пошкодити культурній самодіяльности української еміґрації в очах чужинців. В той же самий час треба мати на увазі, що **московські редакції не висилають українським орґанізаціям безплатно своїх видань. Та українські еміґранти й не звертаються до них з таким проханням, уважаючи це зовсім тактовним, а що потребують — виписують чи купують за гроші.**

Нарешті треба зазначити, що й саме користування українськими матеріялами в деяких московських еміґрантських установах не завше є легким чи то з „формальних", чи з моральних причин. **Українську літературу московські установи у своїх катальоґах не причисляють до ґрупи „на чужоземних мовах", а тимсамим уважають і далі українську мову „за наречіе московського язика".**

Усе наведене показує, наскільки недоцільним є надсилати до московських установ українські видання як безплатні дарунки.

З ЖИТТЯ НА ЕМІҐРАЦІЇ

Протест української еміґрації в Празі проти розстрілів на Дністрі.

Союз українських журналістів та письменників за кордоном скликав на 9 травня ц. р. представників усіх українських товариств та організацій у Празі для ухвалення протесту проти незнаного дотепер в історії людства звірського поведення Совітів з українським народом, якому вже загрожує саме існування, та проти останніх розстрілів на Дністрі втікачів із совітського пекла. Офіціяльним і неофіціяльним большевицьким чинникам видно такі збори були не на руку. Вони хотіли за всяку ціну зірвати їх. Перед початком зборів до салі старалась увірватися комуністична ґрупа під проводом студента, знаного платного большевиками аґента. На салю напасників не впустили. Тоді зчинився заколот, а потім дійшло до бійки. Наслідком цього на салі розбито кілька шиб та вибито пару зубів. Заалярмована поліція зробила порядок, арештувавши провідників нападу — комуністів.

Під охороною більшої скількости поліції годину пізніше відбулися збори. З промовами виступали й представники кавказьких народів, що терплять тіж самі муки та знущання від окупантів. Жах проймав душу, коли прийшлося слухати промову недавнього втікача, який пробув під большевиками вісім років. Найбільш розвинена фантазія не годна уявити собі того пекла, що тепер панує на Україні.

Поставлену на голосування резолюцію протесту збори приняли одноголосно.

Ґете.

ДУМКИ.

(Вибір з ріжних творів).

Хто докоряє авторови, що він неясний, повинен спершу заглянути до власної середини, чи там досить ясно. Найясніший почерк стає нечитким у сутінках.

Противникам здається, що вони збивають нашу думку, коли повторюють увесь час свою і не звертають уваги на нашу.

Ті, що суперечаються, повинні би інколи подумати, що не всяку мову кождий розуміє.

Кожний урешті решт чує тільки те, що доходить до його розуму.

Знання розбуджує справжнє зацікавлення тільки в окремім світі науковім; тому то звязувати з нею і решту світа, а також популяризувати по новітньому наукові відомисти, це тільки зловживання і воно приносить більше шкоди, ніж користи.

В усіх часах тільки одиниці робили щось для знання, а не для своєї доби. Одна епоха засудила на смерть Сократа отрутою, друга спалила Гуса; епоки завсіди лишались однакові.

Листи ховаємо на те, щоби їх ніколи більше не читати; вкінці одного дня нищимо їх з огляду на дискретність і так щезає невідкличнo для нас і для інших найкращий, безпосередній подих життя.

Точно беручи, вчимось тільки з книжок, про які не можемо видати свого осуду. Автор книжки, про яку можемо видати осуд, міг би вчитись від нас.

Деякі книжки роблять вражіння, що вони істнують не на те, щоби ми могли з них щось знати, а на те, щоби показати нам, що їхній автор щось знає.

Хто не знає чужих мов, той не знає нічого про рідну мову.

У кожному творі мистецтва, великім чи малім, усе від найменших подробиць залежить від концепції.

Артист, що дає цінні твори, не завсіди всилі здати справу з них і чужих.

Публика хоче, щоби поводитися з нею як з жінкою і казати їй тільки те, що вона хотіла би почути.

Розвиткови знання стоїть дуже на перепоні факт, що люди займаються справами, які не варт пізнавати, або тими, яких пізнати не можна.

Переклав М. Р.

При прощанню.

— Будеш мене любити, хоч я так далеко віджджу від тебе?

— Певно, моя дорогенька! Чим ти дальше від мене, тим більше люблю тебе.

—o—

— Колиб Шекспір жив ще в наших часах, то був би всетаки ориґінальний!

— Певно! Бож мав би вже триста літ!

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

44.

„Убий! Убий його!" кричав натовп, опянілий від жадоби крови. Тарзан глянув довкола й побачив, що всі схопилися зі своїх місць і тримали витягнені перед собою праві руки з опущеними додолу великими пальцями, що значило засуд смерти. Тарзан не хотів убивати. В той час його противник опамятався й схопився на ноги та знову кинувся на Тарзана. Цим разом Тарзан схопив його рукою за карк і так стиснув, що той стратив притомність.

Натовп ревів „Убий! Убий його!", а переможений лежав непритомний біля ніг Тарзана. Тарзан стояв проти льожі імператора й запитав голосно: „Хіба цього не досить?" Імператор поіритовано відповів: „Коли вас двох ще лишається на арені живими, то цього не досить! Між вами ще нема переможця!" Тут розпорядчик двобою велів Тарзанови скінчити бій. „Добре, відповів Тарзан, правила боротьби будуть виконані до кінця й точно!"

Після цих слів він схопив непритомного й високо підніс його над головою. „Отак я виносив вашого імператора на вулицю з його престольної салі. За це він мститься надімною!" — що було сили закричав Тарзан. Імператор поблід, а потім запалав соромом від зневаґи, яку нагадав тут прилюдно отсей варвар. Тарзан у той час наближався до льожі імператора. Не встиг імператор й опамятатися, як сталося щось несподіване.

—o—

Тарзан зі всього розмаху кинув непритомного противника в льожу Сублятуса. Важке тіло зі страшною силою вдарило в груди й живіт імператора. Почувся лише крик болю імператора та рев здивованих і переляканих глядачів. На мить усе заспокоїлося. „Я один живий на арені! Я виконав усі приписи двобою й убив свого противника! Я переможець!" — громовим голосом закричав Тарзан.

—o—